

KÖNYVTÁROS ASSZISZTENS

SZAKMAISMERTETŐ INFORMÁCIÓS MAPPA

Humánerőforrás-fejlesztési Operatív Program
(HEFOP) 1.2 intézkedés

„Az Állami Foglalkoztatási Szolgálat fejlesztése”

KÖNYVTÁROS ASSZISZTENS

Feladatok és tevékenységek

A könyvtárakat az ókorban is ismerték, egyik leghíresebb könyvgyűjtemény a kiváló hadvezér, Nagy Sándor tulajdonában volt. Minden korszak összegyűjtötte az adott időszak műveltségbeli és kulturális emlékeit, és ezeket a könyvek őrizték meg számunkra, a könyveket pedig, magángyűjteményben őrizték. Mi magyarok nagyon büszkék vagyunk Mátyás király könyvgyűjteményére, a Corvinákra. A múlt században már mindenki számára elérhető módon állami, városi fenntartású könyvtárak is létrejöttek. A könyvtáros, mint foglalkozás, szinte egyidős a könyvek születésével, de szélesebb körben akkor terjedt el, amikor a könyveket már nem kézzel írták, hanem nyomdai úton sokszorosították. Ma a világ összes könyvtára helyhiánnyal küzd, hiszen soha nem látott méretekben és mennyiségben jelentek és jelennek meg könyvek az utóbbi évszázadokban. Ez azt is jelenti, hogy egy-egy könyvtárban összegyűjtött könyvek száma százezres nagyságot is elérheti. Természetesen a könyvek nyomtatása, polcokra helyezése, a hozzákapcsolódó adminisztráció elvégzése mind új munkaterületet teremtett, így a könyvtáros mellett új foglalkozások is kialakultak, ezek egyike a könyvtáros asszisztens.

Melyek a jellemző feladatok, tevékenységek ebben a szakmában?

A könyvtáros asszisztens munkája sokrétű feladatot tartalmaz, többnyire, ha könyvtárba megyünk, és könyvet kölcsönzünk, akkor a könyvtáros asszisztens bonyolítja le az adminisztrációt. Minden évben sok fiatal iratkozik be könyvtárba, és így a beiratkozás feladatát is ők látják el. Ha nem szak-könyvtárba megyünk, hanem, pl. kötelező olvasmányokat szeretnénk kölcsönözni, akkor a könyvtáros asszisztens beszélget velünk a szerzőkről, illetve ajánl más könyveket is az ún. kötelezők mellett. Gyakran elfelejtjük a könyveket visszavinni határidőre, így a könyvtáros asszisztens írja meg a felszólító levelet vagy telefonál utánunk azért, hogy vigyük vissza a könyvet, hogy más is elolvashassa. Ezt a munkát a nyitvatartási időszakban végzik a munkatársak, ekkor ügyfeleznek, vagyis

kölcsönöznek. Ahhoz, hogy ez a tevékenység zavartalanul folyjék, szükséges a könyvtári nyilvántartások vezetése. Ezen belül több feladat különböztethető meg, pl. az új könyvek bevételezése, ahol a „szakozás” is történik, vagyis besorolják a könyvet megfelelő tudományterülethez. A könyvtári nyilvántartási rendszerek különbözőek lehetnek, az általános szabályok azonban egységesek. A nagy könyvtárak teljes anyaga még sok esetben nincs számítógépes nyilvántartásban, ez folyamatosan történik, így a nyilvántartás vezetése számítógépre történő adatbevitelt is jelent. Sajátos feladat a leltározás könyvtárakban. A leltározás sokszor a selejtezéssel párosul, hiszen a használat során a könyvek bepiszkolódhatnak, esztétikai igényeket már nem elégítenek ki, ilyenkor selejtezésre kerülnek. A selejtezés hosszú folyamat, a könyvet először más könyvtáraknak ajánlják fel, ha nincs rá igény máshol, akkor lehet selejtezni.

Zúzdai bélyegzővel el kell látni a kiselejtezett könyveket. Sajátos területet jelent a folyóiratokhoz kapcsolódó könyvtári munka. A folyóiratok besorolását, nyilvántartását is a könyvekhez hasonló módon végzi a könyvtáros asszisztens. A könyvek egy része, valamint a folyóiratok nagyobb része nem kölcsönözhető, ezért a könyvtáros asszisztens olvasótermi feladatokat is ellát. A könyvtárakban erre kijelölt helyiség az olvasóterem, amely íróasztalokkal, székekkel, kis lámpákkal és könyves polcokkal van berendezve. Ennek a teremnek az egyik felében lehet találni a könyvtáros asszisztent, aki a helybeli olvasásra odaadja a folyóiratokat és könyveket. Munkájához tartozik még a könyvtáros által kiadott feladatok teljesítése, például meghatározott témakörben cikkek, illetve könyvek gyűjtése egy-egy kutatási témához kapcsolódóan.

Milyen anyagokkal, eszközökkel kell dolgoznia?

Munkája fő anyaga a könyv és a folyóirat, a kiegészítő anyagok is papír jellegűek. E mellett többféle eszközzel dolgozik, amelyen belül kiemelt szerepet kap a számítógép, de használ hagyományos írószereket, számológépet, ollót és bélyegzőt is. Speciális eszköz a kardex szekrény, ami vasból készült szekrény, amiben a folyóiratok cím szerint vannak kartonokon felvéve külön tálcákon. Munkáját segítik a különböző szoftverek, használ internetet, fénymásolót, faxot és gyakran telefont is.

Hol végzi a munkáját?

Munkáját a könyvtár teljes területén végzi. A nagyobb olvasóteremben az ügyelet ellátása a feladata. Dolgozhat az ügyfélszolgálaton is, amikor a pult mögötti kisebb zárt térben ül és beszélget az ügyfelekkel, valamint kiadja a könyveket. Gyakran a könyvraktárban is megfordul, különösen leltározás vagy selejtezés idején.

Munkája során kikkel kerül kapcsolatba, kikkel van dolga?

Munkája során könyvtárosi munkát végző munkatársaival kerül kapcsolatba, elsősorban a könyvtár vezetőjével, illetve más asszisztens munkakörben dolgozó kollegáival, valamint az anyagmozgatásban résztvevő kisegítő személyzettel is. Kiemelt munkakapcsolatot jelent az ügyfelekkel, vagyis a könyvtárba járó kölcsönző emberekkel való együttműködése. Változó számú kölcsönző fordul meg egy-egy nyitvatartási időszakban. Vannak visszatérő ügyfelek is, igen sokféle és sokszínű új és régi kapcsolata alakul a kölcsönzés során. Ezen belül is szoros munkakapcsolat alakulhat ki kutatókkal, akiknek folyamatos segítséget nyújthat. Munkakapcsolata alakulhat ki más könyvtárak dolgozóival is, de ezek többnyire telekommunikáció segítségével történő ügyintézés jelentenek.

Követelmények

Milyen fizikai igénybevétellel, megterheléssel jár a munkavégzés?

A könyvtáros asszisztens a munkája során igen sokat cipel, emel és gyalogol. E mellett a könyvek könnyen porolódnak, így a klimatizált munkahelyek is szennyezettek lehetnek, a régi könyvekhez csak kesztyűben lehet nyúlni, amely inkább pszichés terhelést jelent, hiszen nagy értékű vagy pótolhatatlan anyagot kell megmozgatnia.

Milyen környezeti ártalmakkal, hátrányokkal járhat a szakma gyakorlása?

Az emelés és cipelés mozgásszervi károsodást okozhat, illetve hátfájást.

A klíma állandó használata miatt reumatikus fájdalmak, illetve ízületi gyulladás léphet fel. A por ártalom légúti megbetegedést okozhat, míg fertőzésveszélyt a gombák jelenthetnek a régi könyvek mozgatása során.

Milyen egészségügyi követelményeket támaszt ez a szakma?

Fontos tudni, hogy minden foglalkozásnak szigorú egészségügyi alkalmassági feltételei vannak.

A fontosabb szempontok közül néhányat kiemelünk, tájékoztató jelleggel:

- ép hallás,
- jó beszélőképesség,
- fokozott figyelem,
- karok, kezek, ujjak fokozott használata.

A foglalkozás gyakorlása során felmerülő kockázati tényezők:

- kézi anyagmozgással járó fizikai munka,
- könnyű fizikai munka.

Milyen egyéb tulajdonságok megléte kedvező ebben a szakmában?

A munkavégzés során nagy előny az átlagon felüli vizuális emlékező képesség, valamint a jó figyelemösszpontosítás képessége. Mindkettő segít a könyvek, folyóiratok megtalálásában, illetve a nyilvántartások vezetésénél is. A szem és kéz koordináció átlagon felüli szintje mind a kölcsönzési tevékenységben, mind az adminisztráció során, pl. könyvek lapozása, pecsételése előnyös. A jó kommunikációképesség segíti a könyvtáros és a kölcsönző ügyfél közötti jó kapcsolat kialakítását.

Milyen tantárgyakban kell jó eredményt elérni ehhez a szakmához?

Az általános képzésben a magyar irodalom és nyelvtan tantárgyból, valamint egy idegen nyelvből szükséges jól teljesíteni. A szakmai képzés során azonban szükség van a számolási képességre is, valamint a számítástechnika, informatika ismeretekre is.

Milyen érdeklődési kör a legelőnyösebb ebben a szakmában?

Aki szeret emberekkel foglalkozni és segíteni problémájuk megoldásában, az választhatja ezt a szakmát. E mellett fontos, hogy érdeklődjék a művészetek, a történelem, a kultúra vagy a műszaki újdonságok iránt, hisz a könyvek örökítik mind azt át nemzedékről nemzedékre, amelyet az emberiség érdemesnek tartott megőrizni. A könyvtáros asszisztensi munka, fegyelmezettséget követel, így fontos, hogy a szabályokat kövesse és tartsa is be azokat. A könyvek szépek, de nehezek is, ezért jó, ha kedveli a fizikai erőfeszítéseket is.

Szakképzés

A könyvtáros asszisztens szakképesítés célja olyan szakember képzése, aki a könyvtáros közvetlen irányítása mellett végzik munkáját. Dolgozhat különböző típusú, nagyságú, továbbá eltérő gépesítettségi/automatizáltsági fokú könyvtárakban vagy azok viszonylag önálló részlegeiben, egységeiben. Munkájával hozzájárul a könyvtár alapvető céljainak megvalósításához, a felhasználók információval, dokumentumokkal vagy egyéb könyvtári szolgáltatásokkal való ellátásához.

Előképzettség

A képzésben való részvétel előfeltétele középiskolai érettségi.

Képzési idő

Az emelt szintű szakképesítés iskolarendszeren kívüli oktatásban is megszerezhető. A képzés 60 százalékában gyakorlati oktatás folyik. A képzés időtartama 1 év.

A szakképesítés elméleti és gyakorlati tárgyai

Könyvtárügyi ismeretek, Kommunikáció a könyvtárban, Információhordozók és kezelésük, Számítástechnika, Könyvtártechnika, Állományalakítás, állományba vétel, Bibliográfiai leírás, katalógushasználat, Olvasószolgálat, raktározás, Élet- és pályatervezés. Javasolt

kötelezően választható tantárgyak: Szakmai idegen nyelv (elsősorban angol), Társadalomismeret, Kulturális intézményrendszer, tömegkommunikáció.

A szakképesítés vizsgakövetelménye

A szakmai vizsga írásbeli, gyakorlati és szóbeli vizsgarészből áll.

Írásbeli vizsga tantárgyai, témakörei: könyvtárügy, könyvtárpolitika; könyvtári dokumentumok, információhordozók; gyűjteményszervezés; a dokumentumok formai feltárása; a dokumentumok tartalmi feltárása; az állomány gondozása; olvasószolgálat; számítógép használat a könyvtári munkafolyamatokban.

A szóbeli vizsga kérdéseit a központi tételsor tartalmazza.

A gyakorlati vizsga anyaga: a gyűjteményszervezés adminisztratív feladatai; a könyvtári állomány nyilvántartása; az olvasószolgálat adminisztrációja; ügyviteli, iratkezelési és egyéb adminisztratív ismeretek.

A szakképesítés OKJ azonosító száma: 52 8422 01

Kapcsolódó foglalkozások

Könyvtáros,

Levéltáros,

Levéltári munkatárs.

A szakképesítéssel betölthető munkakörök

Könyvtári munkatárs,

Könyvtárkezelő,

Könyvtárasszisztens.

A szakmával kapcsolatos további információk részletesen a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet: www.nive.hu honlapján található, Szakképzési dokumentumok címszó alatt.

Szakmai gyakorlat és szakmai továbbképzés az Európai Unióban

Az alábbi honlapon különböző nemzeti és nemzetközi oktatási-képzési pályázati programok találhatóak. Így többek között az Európai Bizottság Socrates oktatási, és Leonardo da Vinci szakképzési programjai, valamint a felsőoktatásban résztvevők közép-európai CEEPUS programja.

A honlap információt nyújt a felsőoktatási rendszereket támogató Tempus III. és az Erasmus Mundus programokról, valamint az Európai Unió Kutatási és Technológiafejlesztési Keretprogramjának lehetőségeiről.

Elérhetőség: www.tka.hu

Kereseti lehetőségek:

Az egyes foglalkozások átlagkereseti statisztikáját – több évre visszamenőleg – az Állami Foglalkoztatási Szolgálat honlapján teszi közzé, a Statisztika menüpontban (egyéni bérek és keresetek statisztikája).

Elérhetőség: www.afsz.hu

Elhelyezkedési lehetőségekről tájékozódhat az Állami Foglalkoztatási Szolgálat kirendeltségein, a www.afsz.hu internetes elérhetőségen, vagy mobiltelefonon a <http://wap.afsz.hu> linken.

Kiadja: Foglalkoztatási és Szociális Hivatal

Felelős kiadó: Pirisi Károly főigazgató

Ez a kiadvány az Európai Unió és a Magyar Állam társfinanszírozásával 2005-ben készült. Aktualizálva 2008-ban. A jelen dokumentum tartalma nem feltétlenül tükrözi az Európai Bizottság a tárgyra vonatkozó hivatalos véleményét.